

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

29 päivänä kesäkuuta 2006 *

Asiassa C-301/04 P,

jossa on kyse yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 56 artiklan nojalla 14.7.2004 tehdystä valituksesta,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään W. Mölls, W. Wils ja H. Gading, prosessiosoite Luxemburgissa,

valittajana,

ja jossa vastapuolena ja muina osapuolina ovat

SGL Carbon AG, kotipaikka Wiesbaden (Saksa), edustajanaan Rechtsanwalt M. Klusmann,

kantajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa

Tokai Carbon Co. Ltd, kotipaikka Tokio (Japani),

Nippon Carbon Co. Ltd, kotipaikka Tokio,

Showa Denko KK, kotipaikka Tokio,

GrafTech International Ltd, aiemmin UCAR International Inc., kotipaikka Wilmington (Yhdysvallat),

SEC Corp., kotipaikka Amagasaki (Japani), ja

The Carbide/Graphite Group Inc., kotipaikka Pittsburgh (Yhdysvallat),

kantajina ensimmäisessä oikeusasteessa,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit R. Silva de Lapuerta (esittelevä tuomari), P. Kūris, G. Arestis ja J. Klučka,

julkisasiamies: L. A. Geelhoed,
kirjaaja: hallintovirkamies K. Sztranc,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 15.9.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 19.1.2006 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Euroopan yhteisöjen komissio vaatii valituksessaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa T-236/01, T-239/01, T-244/01–T-246/01, T-251/01 ja T-252/01, Tokai Carbon ym. vastaan komissio, 29.4.2004 antaman tuomion (Kok. 2004, s. II-1181; jäljempänä valituksenalainen tuomio) tuomiolauselman 2 kohdan kumoamista siltä osin kuin siinä alennettiin SGL Carbon AG -nimiselle yhtiölle (jäljempänä SGL Carbon) EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan soveltamisesta – asia COMP/E-1/36.490 – Grafiittielektrodit 18 päivänä heinäkuuta 2001 tehdyssä komission päätöksessä 2002/271/EY (EYVL 2002, L 100, s. 1; jäljempänä riidanalainen päätös) määrätty sakko 69 114 000 euroon.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Asetus N:o 17

2. Neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen [81] ja [82] artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus), joka on annettu 6 päivänä helmikuuta 1962 (EYVL 1962, 13, s. 204), 11 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Komissio voi perustamissopimuksen [85] artiklaan sekä [83] artiklan nojalla annettuihin säännöksiin perustuvien tehtäviensä suorittamiseksi hankkia kaikki tarpeelliset tiedot jäsenvaltioiden hallituksilta ja toimivaltaisilta viranomaisilta sekä yrityksiltä ja yritysten yhteenliittymiltä.

2. Kun komissio lähettää yritykselle tai yritysten yhteenliittymälle tietojensaanti-pyyntöä, sen on samanaikaisesti lähetettävä jäljennös pyynnöstä sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jonka alueella yrityksen tai yritysten yhteenliittymän kotipaikka on.

3. Komission on pyynnössään mainittava sen oikeudellinen peruste ja tarkoitus sekä 15 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetty seuraamukset virheellisten tietojen antamisesta.

4. Velvollisuus pyydettyjen tietojen antamiseen on yritysten omistajilla tai heidän edustajillaan sekä oikeushenkilöiden, yhtiöiden tai oikeuskelpoisuutta vailla olevien yhteenliittymien osalta henkilöillä, joilla lain tai sääntöjen mukaan on kelpoisuus edustaa niitä.

5. Jos yritys tai yritysten yhteenliittymä ei anna pyydettyjä tietoja komission asettamassa määräajassa tai se antaa puutteellisia tietoja, komission on päätöksellään vaadittava tietojen antamista. Päätöksessä on yksilöitävä pyydetty tiedot, asetettava aiheellinen määräaika tietojen antamista varten sekä ilmoitettava 15 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ja 16 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetyistä seuraamuksista sekä oikeudesta hakea muutosta päätökseen yhteisöjen tuomioistuinta.

6. Komission on samanaikaisesti toimitettava päätöksensä jäljennös sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jonka alueella yrityksen tai yritysten yhteenliittymän kotipaikka on.”

3 Mainitun asetuksen 15 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Komissio voi päätöksellään määrätä yrityksille tai yritysten yhteenliittymille vähintään 100 ja enintään 5 000 laskentayksikön sakon, jos ne tahallaan tai tuottamuksesta:

--

b) antavat virheellisiä tietoja vastatessaan 11 artiklan 3 tai 5 kohdan -- nojalla tehtyyn tietojensaantipyynnöön --

--

2. Komissio voi päätöksellään määrätä yrityksille tai yritysten yhteenliittymille sakon, joka on vähintään 1 000 ja enintään 1 000 000 laskentayksikköä taikka tätä suurempi mutta enintään 10 prosenttia kunkin rikkomukseen osallisen yrityksen edellisen tilikauden liikevaihdosta, jos ne tahallaan tai tuottamuksesta:

a) rikkovat perustamissopimuksen [81] artiklan 1 kohtaa tai [82] artiklaa – –

– –

Sakon suuruutta määrättäessä on otettava huomioon rikkomuksen vakavuuden lisäksi sen kesto.

– –.”

Suuntaviivat

- 4 Komission tiedonannon, jonka otsikkona on ”Suuntaviivat asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ja EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennassa” (EYVL 1998, C 9, s. 3; jäljempänä suuntaviivat), johdanto-osassa todetaan seuraavaa:

”– – suuntaviivoissa esitettyjen periaatteiden tarkoituksena on varmistaa komission päätösten avoimuus ja objektiivisuus suhteessa yrityksiin kuin myös yhteisöjen

tuomioistuimeen; samalla vahvistetaan lainsäätäjän komissiolle jättämä liikkumavara harkintavallalle, jonka perusteella komissio voi määrätä sakoksi enintään 10 prosenttia yrityksen kokonaisliikevaihdosta. Tätä liikkumavaraa on kuitenkin sovellettava yhtenäisen ja syrjimättömän politiikan linjan mukaisesti, joka vastaa kilpailusääntöjen rikkomisen estämiselle asetettuja tavoitteita.

Sakon uusi laskutapa perustuu tästedes jäljempänä esitettyyn kaavaan, joka pohjautuu perusmäärään, jota korotetaan raskauttavien olosuhteiden perusteella ja alennetaan lieventävien olosuhteiden perusteella.”

Yhteistyöstä annettu tiedonanto

- 5 Komissio määritteli sakkojen määräämättä jättämisestä tai lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annetussa tiedonannossa (EYVL 1996, C 207, s. 4; jäljempänä yhteistyöstä annettu tiedonanto) ne edellytykset, joilla komission kanssa kartelleja koskevissa tutkimuksissa yhteistyössä olevat yritykset voidaan vapauttaa sakoista tai niille muussa tapauksessa määrättyjä sakkoja lievennetään.
- 6 Yhteistyöstä annetun tiedonannon A kohdan 5 alakohdassa todetaan seuraavaa:

”Yritysten yhteistyö komission kanssa on vain yksi monista tekijöistä, jotka komissio ottaa huomioon sakon määrän vahvistaessaan. – –”

Asian tausta ja riidanalainen päätös

- 7 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esitti valituksenalaisessa tuomiossa kyseisessä tuomioistuimessa nostetun kanteen taustalla olevat tosiseikat seuraavasti:

”1 – – päätöksessä 2002/271/EY – – komissio totesi eri yritysten osallistuneen grafiittielektrodialalla joukkoon EY 81 artiklan 1 kohdassa ja Euroopan talousalueesta [2.5.1992] tehdyn sopimuksen ([EYVL 1994, L 1, s. 3:] jäljempänä ETA-sopimus) 53 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja sopimuksia ja yhdenmu-
kaistettuja menettelytapoja.

2 Grafiittielektrodeja käytetään ensi sijassa teräksen valmistamiseen valokaariuuneissa. Teräksen valmistaminen näissä uuneissa on itse asiassa kierrätysprosessi, jossa romuteräs muunnetaan uudeksi teräkseksi, toisin kuin klassisessa tuotantomenetelmässä, jossa terästä valmistetaan rautamineraaleista korkeauuneissa hapettamalla. Romun sulattamiseen tarkoitettussa sähköuunissa käytetään yhdeksää elektrodiä, jotka on yhdistetty kolmen elektrodin palkeiksi. Sulamisprosessin intensiteetti huomioon ottaen elektrodeja käytetään keskimäärin yksi yksikkö jokaista kahdeksaa tuntia kohden. Elektrodin valmistus kestää noin kaksi kuukautta. Kyseisessä tuotantoprosessissa grafiittielektrodeja ei voida korvata millään muulla tuotteella.

3 Grafiittielektrodien kysyntä liittyy suoraan teräksen valmistukseen valokaariuuneissa. Asiakkaat ovat pääosin teräksentuottajia, joiden osuus kysynnästä on noin 85 prosenttia. Vuonna 1998 maailman raakateräksen tuotanto oli 800 miljoonaa tonnia, josta 280 miljoonaa tonnia tuotettiin valokaariuuneissa – –.

– –

- 5 1980-luvulla teknologian kehittyminen johti elektrodien käyttömäärän huomattavaan supistumiseen tuotettua terästönä kohden laskettuna. Terästeollisuudessa tehtiin tällöin myös huomattavia rakenneuudistuksia. Elektrodien kysynnän aleneminen johti maailman elektroditeollisuuden rakenteen uudistamiseen. Useita tehtaita suljettiin.

- 6 Vuonna 2001 grafiittielektrodeja toimitti Euroopan markkinoille yhdeksän länsimaista valmistajaa – –.

- 7 Komission virkamiehet tekivät – – asetuksen N:o 17 – – 14 artiklan 3 kohdan perusteella 5.6.1997 ennalta odottamattomia samanaikaisia tarkastuksia [tiettyjen grafiitin tuottajien tiloissa].

- 8 Samana päivänä Federal Bureau of Investigationin (FBI) virkamiehet suorittivat Yhdysvalloissa etsintöjä useiden valmistajien tiloissa. Näiden etsintöjen johdosta SGL:ää – – vastaan aloitettiin kiellettyä kartellia koskeva rikosoikeudenkäynti. Kaikki syytetyt myönsivät niitä vastaan esitetyt tosiseikat oikeiksi ja suostuivat maksamaan sakot, joiden määräksi vahvistettiin SGL:n osalta 135 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria (USD) – –.

- –

- 10 Yhdysvalloissa nostettiin ostajaryhmän puolesta SGL:ää – – vastaan kolminkertaista vahingonkorvausta (triple damages) koskevat kantteet.

- 11 [Kanadassa] SGL myönsi syyllisyytensä vuoden 2000 heinäkuussa ja suostui maksamaan 12,5 miljoonan [Kanadan dollarin] suuruisen sakon [Kanadan kilpailulain] rikkomisen perusteella. Teräksenalustajat nostivat vuoden 1998 kesäkuussa SGL:ää – – vastaan Kanadassa kiellettyä kartellia koskevat siviilikanteet.

- 12 Komissio lähetti 24.1.2000 tutkinnan kohteena oleville yrityksille väitetiedoksiannon. Hallinnollisen menettelyn päätteeksi tehtiin 18.7.2001 [riidanalainen] päätös, jonka mukaan kantajayritykset – – olivat maailmanlaajuisesti vahvistaneet hinnat ja jakaneet relevantit kansalliset ja alueelliset tuotemarkkinat 'kotimaista tuottajaa' koskevan periaatteen mukaan. Näin ollen – – SGL [oli vastuussa tietyistä Euroopan osista]; – –.

- 13 [Riidanalaisen] päätöksen mukaan sopimuksen peruseriaatteet olivat seuraavat:
 - Grafiittielektrodien hinnat olisi asetettava maailmanlaajuisesti.

 - Ainoastaan kunkin yrityksen hallituksen puheenjohtaja tai toimitusjohtaja tekisi hinnoittelua koskevat päätökset.

 - 'Kotimainen tuottaja' asettaisi markkinahinnat kotimarkkinoillaan, ja muiden tuottajien olisi seurattava tätä hinnoittelua.

- Muilla kuin kotimarkkinoilla eli markkinoilla, joilla ei ollut 'kotimaista' tuottajaa, hinnat olisi asetettava yhteisymmärryksessä.

 - Muiden kuin kotimaisten tuottajien ei pitäisi kilpailla aggressiivisesti, ja niiden olisi vetäydyttävä muiden 'kotimarkkinoilta'.

 - Kapasiteettia ei laajennettaisi (japanilaisten tuottajien oli määrä vähentää kapasiteettiaan).

 - Teknologiaa ei pitäisi siirtää muille kuin kartelliin osallistuville valmistajille.
- 14 [Riidanalaisessa] päätöksessä todetaan tämän jälkeen, että edellä mainitut peruseriaatteet pantiin täytäntöön kartellikokouksissa, joita pidettiin usealla eri tasolla, joita olivat 'ylimmän johdon' kokoukset, 'työskentelytason' kokoukset, eurooppalaisten tuottajien ryhmäkokoukset (ilman japanilaisia yrityksiä), tietyt markkinoita koskevat kansalliset tai alueelliset tapaamiset ja yritysten kahdenväliset yhteydet.

--

- 16 [Riidanalaisessa] päätöksessä tehtyjen tosiseikkoja koskevien toteamusten ja oikeudellisten arviointien pohjalta komissio on määrännyt tutkimuksen kohteena olleille yrityksille sakkoja, joiden määrä on laskettu asetuksen N:o 17/15 artiklan 2 kohdan ja EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan

5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennassa noudatettavissa suuntaviivoissa – – ja sakkojen määräämättä jättämisestä tai lieventämisestä kartelleja koskeissa asioissa annetussa tiedonannossa – – esitetyn metodologian mukaisesti.

17 [Riidanalaisen] päätöksen päätösoosan 3 artiklassa määrätään seuraavat sakot:

SGL: 80,2 miljoonaa euroa

– –.

18 Päätösoosan 4 artiklassa asianomaiset yritykset määrätään maksamaan sakot kolmen kuukauden kuluessa [riidanalaisen] päätöksen tiedoksiantamisesta 8,04 prosentin suuruisen koron maksamisen uhalla.”

Asian käsittely ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja valituksenalain tuomio

8 SGL Carbon ja muut yritykset, joille riidanalainen päätös on osoitettu, nostivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kumoamiskanteita mainitusta päätöksestä.

- 9 Valituksenalaisessa tuomion tuomiolauselmassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien toteaa muun muassa seuraavaa:

”_ _

2) Asiassa T-239/01, SGL Carbon vastaan komissio:

- kantajalle päätöksen 2002/271 3 artiklassa määrätyn sakon määräksi vahvistetaan 69 114 000 euroa

- kanne hylätään muilta osin

– _.”

- 10 Määrättävien sakkojen laskennan osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien toteaa valituksenalaisen tuomion 401–412 kohdassa seuraavaa:

”401 Tämän jälkeen on todettava, että tärkein syy siihen, minkä vuoksi komissio on myöntänyt SGL:lle ainoastaan 30 prosentin suuruisen alennuksen, on mainittu [riidanalaisen] päätöksen 174 perustelukappaleessa. Kyseisen perustelukappaleen mukaan komission mukaan yritys ansaitsee sakonalennuksen ainoastaan, jos sen yhteistyö on ollut 'vapaaehtoista' ja 'tutkimuksia koskevan toimivallan' ulkopuolista. Koska komissio katsoo, että 'merkittävä

osa [SGL:n] lausunnossa olevista tiedoista on itse asiassa SGL:n vastauksia komission tietopyyntöön[,] SGL:n lausunto katsotaan vapaaehtoiseksi tiedonannossa tarkoitettussa merkityksessä vain siltä osin kuin annetut tiedot ylittävät 11 artiklan mukaisesti pyydetty tiedot'. SGL on lisäksi toimittanut 8.6.1999 päivätyyn lausuntonsa vasta sen jälkeen, kun sille oli lähetetty muistutus, jossa komissio varasi oikeuden tehdä 11 artiklan 5 kohdan mukaisen muodollisen päätöksen ([riidanalaisen] päätöksen 173 perustelukappale). Komissio tukeutui yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 374/87, Orkem vastaan komissio, 18.10.1989 antamaan tuomioon (Kok. 1989, s. 3283, 27, 28 ja 32–35 kohta) ja jätti näin ollen hyvittämättä niistä tiedoista, joiden osalta se katsoi, että SGL:n olisi joka tapauksessa pitänyt antaa ne sille vastauksena tietojensaantipyntöön tai päätökseen, jolla seuraamusten uhalla vaaditaan pyydettyjen tietojen toimittamista.

402 Tässä yhteydessä on korostettava, ettei sellaista ehdotonta vaitiolo-oikeutta, johon SGL on vedonnut väittääkseen, ettei sen tarvinnut vastata yhteenkään tietojensaantipyntöön, voida hyväksyä. Tällaisen oikeuden myöntäminen ylittäisi näet sen, mikä on tarpeen yritysten puolustautumisoikeuksien turvaamiseksi, ja se estäisi perusteettomasti komissiota hoitamasta tehtäväänsä valvoa kilpailusääntöjen noudattamista yhteismarkkinoilla. Vaitiolo-oikeus voidaan ainoastaan myöntää siltä osin kuin asianomaisen yrityksen olisi annettava vastauksia, joiden seurauksena sen olisi myönnettävä sellainen kilpailusääntöjen rikkominen, josta komission on hankittava selvitys (asia T-112/98, Mannesmannröhren-Werke v. komissio, tuomio 20.2.2001, Kok. 2001, s. II-729, 66 ja 67 kohta).

403 Komissiolla on näin ollen oikeus asetuksen N:o 17 11 artiklan tehokkaan vaikutuksen turvaamiseksi velvoittaa yritykset toimittamaan kaikki tarvittavat tiedot yritysten tiedossa mahdollisesti olevista seikoista ja yritysten hallussa olevat kyseisiä asioita koskevat asiakirjat, vaikka kyseisten asiakirjojen perusteella kilpailua rajoittava käyttäytyminen voitaisiin näyttää toteen (ks. edellä 402 kohdassa mainittu asia Mannesmannröhren-Werke v. komissio, tuomion 65 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 404 Kyseinen komissiolla oleva tietojensaantioikeus, joka on vahvistettu edellä 401 ja 402 kohdassa mainituissa asioissa Orkem vastaan komissio ja Mannesmannröhren-Werke vastaan komissio annetuissa tuomioissa, ei ole ristiriidassa Euroopan ihmisoikeussopimuksen [Roomassa 4.11.1950 allekirjoitettu ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehty yleis-sopimus] 6 artiklan 1 ja 2 kohdan (em. asia Mannesmannröhren-Werke v. komissio, tuomion 75 kohta) eikä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa.
- 405 Vaikka yhteisöjen tuomioistuin on näet katsonut [yhdistetyt asiat C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ja C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, tuomio 15.10.2002, Kok. 2002, s. I-8375, 274 kohta], että edellä 401 kohdassa mainitussa asiassa Orkem vastaan komissio annetun tuomion jälkeen Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö, joka yhteisöjen tuomioistuinten on otettava huomioon, on kehittynyt edelleen – – asiassa Funke annetun tuomion, asiassa Saunders vastaan Yhdistynyt kuningaskunta, 17.12.1996 annetun tuomion (Recueil des arrêts et décisions 1996-VI, s. 2044, 69, 71 ja 76 kohta) ja asiassa J. B. vastaan Sveitsi, 3.5.2001 annetun tuomion (Recueil des arrêts et décisions 2001-III, s. 455, 64–71 kohta) myötä, yhteisöjen tuomioistuin ei ole kuitenkaan edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa [Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio] antamassaan tuomiossa tehnyt uutta käännöstä omassa oikeuskäytännössään.
- 406 Joka tapauksessa sillä, että asianosainen on velvollinen vastaamaan tosiasioiden koskeviin komission kysymyksiin ja täyttämään komission pyynnöt jo olemassa olevien asiakirjojen toimittamisesta, ei loukata puolustautumisoikeuksia koskevaa perusoikeutta eikä oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevaa oikeutta, joiden soveltamisella taataan kilpailuoikeuden alalla samanlainen suoja kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa. Mikään ei itse asiassa estä sitä, jolle tietojensaantipyynnö on esitetty, näyttämästä toteen myöhemmin hallinnollisessa menettelyssä tai yhteisön tuomioistuimen oikeudenkäynnissä, että sen vastauksissaan esittämällä seikoilla tai toimittamillaan asiakirjoilla on toinen merkitys, kuin minkä komissio niille antaa (edellä 402 kohdassa mainittu asia Mannesmannröhren-Werke v. komissio, tuomion 77 ja 78 kohta).

- 407 Tämän jälkeen on todettava siitä, miltä osin SGL oli edellä mainitun oikeuskäytännön perusteella velvollinen vastaamaan 31.3.1999 päivättyyn tietojensaantipyyntöön, että komissio on pelkkiä tosiasioita koskevien kysymysten ja olemassa olevien asiakirjojen toimittamista koskevien pyyntöjen lisäksi pyytänyt kuvaamaan niiden lukuisten kokousten kohdetta ja kulkua, joihin SGL oli sen mukaan osallistunut, sekä kyseisten kokousten tuloksia/päätelmiä, vaikka oli selvää, että komissio aavisti, että näillä kokouksilla pyrittiin rajoittamaan kilpailua. Tästä seuraa, että tällainen pyyntö oli omiaan velvoittamaan SGL:n myöntämään osallistumisensa kilpailusääntöjen rikkomiseen.
- 408 Sama koskee pyyntöjä, joilla pyrittiin saamaan kyseisten kokousten pöytäkirjat, työskentelyasiakirjat ja niitä koskevat valmisteluasiakirjat, niihin liittyvät käsikirjoitetut muistiinpanot, kyseisiä kokouksia koskevat muistiinpanot ja päätelmät, suunnittelu- ja keskusteluasiakirjat sekä vuosina 1992–1998 tehtyjä hinnankorotuksia koskevat täytäntöönpanohankkeet.
- 409 Koska SGL:llä ei ollut velvollisuutta vastata 31.3.1999 päivättyyn tietojensaantipyyntöön sisältyviin tämäntyyppisiin kysymyksiin, sitä, että se on kuitenkin toimittanut näitä seikkoja koskevia tietoja, on pidettävä sellaisena yrityksen vapaaehtoisena yhteistyönä, joka oikeuttaa sakon alentamiseen yhteistyöstä annetun tiedonannon perusteella.
- 410 Tätä päätelmää ei voida kumota komission väitteellä, jonka mukaan kyseisiä tietoja ei annettu oma-aloitteisesti vaan vastauksena tietojensaantipyyntöön. Yhteistyöstä annetun tiedonannon D kohdan 2 alakohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa, jossa edellyttämättä yksin asianomaisen yrityksen aloitteesta tapahtuvaa vapaaehtoista toimea tyydytään vain toteamaan, että tietojen on autettava rikkomuksen 'todistamisessa'. Lisäksi myös C kohdan, joka koskee suurempaa sakonalennusta kuin D kohta, mukaan on mahdollista hyvittää yhteistyöstä, jota on tehty 'sen jälkeen, kun komissio on päättänyt aloittaa kartelliin kuuluvia yrityksiä koskevan tutkimuksen'. Näin ollen se, että SGL:lle on osoitettu asetuksen N:o 17 11 artiklan 1 kohdan perusteella tietojensaantipyyntö, ei voi olla ratkaiseva syy vähätellä

yrittäjien tekemää yhteistyötä yhteistyöstä annetun tiedonannon D kohdan 2 alakohdan perusteella varsinkin sen vuoksi, että tällainen pyyntö on vähemmän pakottava toimenpide kuin päätöksellä määrätty tutkimus.

- 411 Tästä seuraa, ettei komissio ole arvioinut oikein SGL:n tässä yhteydessä tekemän yhteistyön merkitystä.
- 412 Siltä osin kuin komissio moittii SGL:ää siitä, että tämä on antanut sille puutteellisen vastauksen kysymykseen siitä, mille yrityksille SGL oli ilmoittanut komission tulevista tarkastuksista vuoden 1997 kesäkuussa, on totta, että SGL rajoitti 30.7.1997 päivätyssä kirjeessään tunnustuksensa VAW:hen ja toiseen yritykseen toteamatta, että se oli antanut tiedon myös UCAR:lle. Komissio on kuitenkin myös itse korostanut, että SGL:n antama varoitus vahvisti rikkomuksen vakavuutta, antoi perusteen sakkoon, jonka ehkäisevä vaikutus oli tavallista merkittävämpi, ja oikeutti tulla otetuksi huomioon raskauttavana asianhaarana, koska kyseinen SGL:n käyttäytyminen oli luonut kartellin toiminnassa pysymisen ja sen turmiollisten vaikutusten jatkamisen kannalta tarpeelliset edellytykset. SGL:n ei näin ollen olisi tarvinnut ilmoittaa komissiolle, että se oli varoittanut muita yrityksiä. Kyseiset tiedot olivat näet omiaan ankaroittamaan sitä seuraamusta, jonka komissio aikoi SGL:lle määrätä. Komissio on näin ollen myös tältä osin arvioinut SGL:n käyttäytymistä väärin arvostellessaan tätä puutteellisen vastauksen toimittamisesta.”

Asianosaisten vaatimukset yhteisöjen tuomioistuimessa

11 Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

- kumoaa valituksenalaisen tuomion sen tuomiolauselman 2 kohdan osalta

- velvoittaa SGL Carbonin korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

12 SGL Carbon vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

- hylkää valituksen

- velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Suullisen käsittelyn uudelleen aloittamista koskeva vaatimus

13 SGL Carbon pyysi yhteisöjen tuomioistuimeen 24.2.2006 saapuneessa kirjeessään yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 61 artiklan nojalla, että suullinen käsittely aloitetaan uudelleen.

14 SGL Carbon väittää mainitun pyynnön tueksi, että julkisasiamiehen tätä valitusta koskevassa ratkaisuehdotuksessa ei toisteta kaikilta osin virheettömästi sitä, mitä asianosaiset ovat esittäneet tosiseikkojen osalta, eikä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamuksia. Ratkaisuehdotukseen sisältyy SGL Carbonin mukaan myös argumentteja ja olettamuksia, joita asianosaiset eivät ole tähän mennessä esittäneet kirjelmässään ja joita ei käsitelty istunnossa. Kyseisellä ratkaisuehdotuksella ei siis voida valmistella riittävästi tuomion antamista, vaan sen johdosta on poikkeuksellisesti annettava lisähuomautuksia ennen kuin yhteisöjen tuomioistuin antaa lopullisen ratkaisun.

- 15 Tältä osin on ensinnäkin muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön ja yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen mukaan asianosaisilla ei ole mahdollisuutta esittää huomautuksia vastaukseksi julkisasiamiehen ratkaisuehdotukseen (ks. mm. asia C-17/98, Emesa Sugar, määräys 4.2.2000, Kok. 2000, s. I-665, 2 kohta).
- 16 SGL Carbonin esittämien perustelujen osalta on todettava, että yhteisöjen tuomioistuin voi omasta aloitteestaan tai julkisasiamiehen ehdotuksesta tai myös asianosaisten pyynnöstä määrätä työjärjestyksensä 61 artiklan mukaisesti suullisen käsittelyn aloitettavaksi uudelleen, jos se katsoo, että sillä ei ole riittävästi tietoa asiasta tai että asia olisi ratkaistava sellaisen väitteen perusteella, josta asianosaiset eivät ole saaneet tilaisuutta lausua (ks. mm. asia C-209/01, Schilling ja Fleck-Schilling, tuomio 13.11.2003, Kok. 2003, s. I-13389, 19 kohta ja asia C-30/02, Recheio – Cash & Carry, tuomio 17.6.2004, Kok. 2004, s. I-6051, 12 kohta).
- 17 Tässä tapauksessa yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että sillä on käytettävissään kaikki tarpeelliset tiedot esillä olevan valituksen ratkaisemiseksi.
- 18 Suullista käsittelyä ei näin ollen ole määrättävä aloitettavaksi uudelleen.

Valituksen tarkastelu

- 19 Komissio väittää, että valituksenalaisen tuomion 401–412 kohdassa rikotaan yhteisön oikeutta ja erityisesti asetuksen N:o 17/15 artiklaa yhdessä 11 artiklan kanssa sekä yhteistyöstä annettua tiedonantoa. Se katsoo, että ensimmäisen

oikeusasteen tuomioistuini teki mahdollisen sakkojen määrän alentamisen osalta oikeudellisia virheitä arvioissaan, joka koski SGL Carbonin komission tiedonantopyyntöihin antamia vastauksia. Lisäksi valituksenalainen tuomio on näitten kohtien osalta puutteellisesti perusteltu. Vaatimustensa tueksi komissio jakaa ainoan valitusperusteensa kahteen osaan.

- 20 SGL Carbon katsoo ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arvioiden mukaisesti, että komission 30.6.1997 päivätyssä tietojensaantipyynnössä ja 31.3.1999 päivätyssä tiedonantopyynnön ensimmäisestä kysymyksestä viidenteen kysymykseen ja seitsemännen kysymyksen toisessa luettelukohdassa ylitettiin tutkimuksia koskeva komission toimivalta. Mainitut pyynnöt olivat nimittäin ristiriidassa sen oikeuden kanssa, jossa on kyse oikeudesta olla todistamatta itseään vastaan (*nemo tenetur se ipsum accusare*). Näin ollen yhteistyöstä annetun tiedonannon perusteella sakkoja olisi pitänyt alentaa edelleen vähintään kahdeksalla prosentilla. SGL Carbonin mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiossa ei ole joka tapauksessa tehty arviointivirheitä tältä osin.

Ensimmäinen osa: 31.3.1999 päivätyt tietojensaantipyynnöt

Asianosainten lausumat

- 21 Komissio katsoo, että valituksenalaisen tuomion 408 ja 409 kohtaan sisältyy useita oikeudellisia virheitä, jotka koskevat asetuksen N:o 17/15 artiklan tulkintaa yhdessä kyseisen asetuksen 11 artiklan ja yhteistyöstä annetun tiedonannon kanssa. Komissiolla on nimittäin kaikissa tapauksissa oikeus pyytää asiakirjojen toimittamista, eikä tällaisella pyynnöllä loukata puolustautumisoikeuksia.

- 22 Komissio korostaa, että seikat, joihin 31.3.1999 päivätyssä tietojensaantipyynnössä viitattiin, koskivat SGL Carbonin hallussa olevien asiakirjojen "toimittamista", eikä niissä ollut kyse kysymyksistä, joihin odotettiin SGL Carbonin "vastausta". Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamusta, jonka mukaan mainitun pyynnön tietyt osat olivat omiaan velvoittamaan SGL Carbonin myöntämään osallistumisensa kilpailusääntöjen rikkomiseen, ei voida soveltaa pyyntöihin saada olemassa olevia asiakirjoja.
- 23 Komissio väittää, että olemassa olevia asiakirjoja koskeva pyyntö on, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin nimenomaisesti totesi valituksenalaisen tuomion 403, 406 ja 407 kohdassa, kaikissa tapauksissa yhteensopiva puolustautumisoikeuksien kanssa, vaikka kilpailua rajoittava käyttäytyminen voitaisiin näyttää toteen kyseisten asiakirjojen perusteella. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei siis noudattanut yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, ja se kumosi omat päätelmänsä.
- 24 Komission mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt osoittaa, miltä osin SGL Carbon oli tietojensaantipyynnössä mainitut asiakirjat toimittamalla tosiasiaa myöntynyt tietojensaantipyynnön seikkoihin, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin nimenomaan kyseenalaisti. Kyseisen yrityksen 8.6.1999 päivätyistä vastauksista ilmenee kuitenkin, ettei se ollut myöntynyt niihin. SGL Carbon ilmoitti mainitussa vastauksessa sitä vastoin, ettei sillä ollut hallussaan pyydetyntäisiä asiakirjoja.
- 25 Komissio päätelee tästä, että 31.3.1999 päivätyssä tietojensaantipyynnön kyseessä olevat osat eivät voi johtaa jo myönnettyä suurempaan sakkojen alentamiseen. Komissio nimittäin otti huomioon sen, että SGL Carbon oli pyrkinyt selvittämään tosiseikkoja, siitä huolimatta, että vaadittuja asiakirjoja ei toimitettu. Ainoat osat, joita se ei ottanut huomioon mainittua alennusta määritettäessä, olivat ne osat, jotka muodostivat SGL Carbonin vastauksen muodolliseen tietojensaantipyyntöön. Se sitä vastoin otti huomioon tietoja, jotka ylittivät asetuksen N:o 17/11 artiklan mukaisesti pyydetty tiedot, ja alensi määrättyjä sakkoja 30 prosentilla.

- 26 Komission mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi kuitenkin virheellisesti valituksenalaisen tuomion 409 kohdassa, että SGL Carbon myöntyi tietojensaantipyynnöön, joka koski mainittuja osia sellaisenaan, ja että komissio ei ottanut huomioon tätä myötävaikuttamista.
- 27 Komissio huomauttaa lisäksi, että valituksenalaisen tuomion perustelut ovat puutteelliset. Mainitun tuomion 408 ja 409 kohta ovat selvästi ristiriidassa saman tuomion 403, 406 ja 407 kohdan, joissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toisti yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistetut kriteerit, kanssa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei myöskään tuonut esiin, miten sen oli mahdollista päätellä – kun otetaan huomioon yhtäältä SGL Carbonin 8.6.1999 päivätyn vastauksen ja toisaalta riidanalaisen päätöksen sanamuoto – että kyseinen yritys oli myötävaikuttanut komission tutkimukseen tavalla, jota komissio ei ottanut huomioon.
- 28 SGL Carbon esittää, että kaikkia sen 8.6.1999 päivätyssä muistiossa ja vastauksissa, jotka se antoi 30.6.1997 päivättyyn tiedonsaantipyynnöön, esittämiä seikkoja on pidettävä yhteistyöhön rinnastettavana myötävaikuttamisena, koska kilpailusääntöjen rikkomisen nimenomaisen tunnustamisen ja tosiseikkojen tai sellaisten asiakirjojen toimittamisen, jotka ovat todiste rikkomisesta, välillä ei voida tehdä eroa.
- 29 SGL Carbon väittää, että 31.3.1999 päivätyn tietojensaantipyynnön ensimmäisestä kysymyksestä viidenteen kysymykseen ja seitsemännen kysymyksen toisen luettelamakohdan tarkoituksena oli pakottaa SGL Carbon tunnustamaan kilpailusääntöjen rikkominen, ja lisäksi niissä yllytettiin SGL Carbonia esittämään seikkoja, jotka olisivat todisteena sen omasta rikkomisesta. Yhteisöjen tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan sillä ei kuitenkaan voinut olla velvollisuutta vastata näihin kysymyksiin. Näin ollen sitä seikkaa, että SGL Carbon esitti oma-aloitteisesti tiedot ja seikat, joita oli pyydetty, on pidettävä myötävaikuttamisena, jolla perustellaan sakkojen alentaminen.

- 30 SGL Carbon katsoo toissijaisesti eli siinä tapauksessa, että yhteisöjen tuomioistuin ei toteaisi, että on olemassa ehdoton vaitiolo-oikeus, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio ei ole ristiriidassa yhteisöjen tuomioistuimen asiaa koskevan oikeuskäytännön kanssa... Yritystä ei nimittäin voida velvoittaa antamaan vastauksia, joissa on kyse siitä, että myönnetään kilpailusääntöjen rikkominen, josta komission on esitettävä näyttö. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio on kyseisessä oikeuskäytännössä tarkoitettulla tavalla perusteltu, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin piti sakkojen alentamisen aiheuttavana seikkana aineellisoikeudellisten sääntöjen edellyttämän tutkinnan nojalla sitä, että SGL Carbon vastasi 31.3.1999 päivättyyn tietojensaantipyynnöön edellytettyä laajemmin.
- 31 SGL Carbon päättelee, että jos yritys, jolta pyydetään tietoja, toimittaa – ilman velvollisuutta tehdä niin – kyseessä olevaa alaa koskevia todistusasiakirjoja, kyse on yhteistyöstä annetussa tiedonannossa tarkoitettusta aloitteesta, joka on tunnustettava aloitteeksi, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi perustellusti valituksenalaisen tuomion 409 kohdassa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin nimittäin toi perustellusti esiin, että yhteistyön arvioinnissa on kyse oma-aloitteisesti annetun konkreettisen lisäarvon yksilöimisestä.
- 32 SGL Carbon täsmentää lisäksi, että tässä yhteydessä sillä ei ole merkitystä, oliko aikaisemmin esitetty tietojensaantipyynnö. Asiassa oli nimittäin pohdittava sitä, oliko, ja miltä osin, esitetty konkreettinen seikka ilmaistava vai ei. Siltä osin kuin sitä ei ollut ilmaistava, jopa tietojensaantipyynnöön annettu vastaus saattoi olla oma-aloitteinen, ja sillä saattoi siis olla kyseessä olevan yrityksen yhteistyötä koskevilta osin asian kannalta merkitystä.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 33 Valitusperusteen ensimmäisessä osassa nousee esiin kysymys siitä, oliko SGL Carbonin toimitettava kaikki komission 31.3.1999 päivättyssä tietojensaantipyynnönsään pyytämät asiakirjat, ja siis siitä, olivatko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tätä kysymystä koskevat, valituksenalaisen tuomion 408 ja 409 kohtaan sisältyvät arviot lainmukaisia.

- 34 On siis määritettävä, oliko SGL Carbonin tähän komission pyyntöön antamaa vastausta pidettävä vapaaehtoisena yhteistyönä vai veloitteen täyttämisenä.
- 35 Edellä mainitun pyynnön sisällön osalta on todettava, että komissio oli pyytänyt muun muassa asiakirjoja, jotka koskivat niiden kokousten kohdetta ja kulkua, joihin SGL oli osallistunut, sekä asiakirjoja, jotka koskivat kyseisten kokousten tuloksia tai päätelmiä. Komissio viittasi näihin asiakirjoihin kopioina kokouskutsuista, esityslistoista, osallistujaluetteloista, käsinkirjoitetuista muistiinpanoista, työskentelyasiakirjoista, valmisteluasiakirjoista ja hinnankorotuksia koskevista täytäntöönpanoasiakirjoista.
- 36 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 408 kohdassa yrityksen oikeudesta kieltäytyä toimittamasta asiakirjoja, jotka voivat sisältää kilpailusääntöjen rikkomisen myöntämisen, että ”sama koskee pyyntöjä, joilla pyrittiin saamaan kyseisten kokousten pöytäkirjat, työskentelyasiakirjat ja niitä koskevat valmisteluasiakirjat, niihin liittyvät käsinkirjoitetut muistiinpanot, kyseisiä kokouksia koskevat muistiinpanot ja päätelmät, suunnittelu- ja keskusteluasiakirjat sekä vuosina 1992–1998 tehtyjä hinnankorotuksia koskevat täytäntöönpanohankkeet”.
- 37 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi tältä osin valituksenalaisen tuomion 409 kohdassa, että SGL Carbonilla ”ei ollut velvollisuutta vastata – – tämäntyyppiin kysymyksiin”. Se arvioi siis, että koska komissio ei voinut velvoittaa SGL Carbonia toimittamaan vaadittuja asiakirjoja, kyseisen yrityksen antamaa vastausta oli pidettävä ”vapaaehtoisena yhteistyönä”.
- 38 Näihin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arvioihin sisältyy oikeudellisia virheitä.

- 39 Ensinnäkin on muistutettava, että asetuksen N:o 17/11 artiklan 1 kohdan mukaan komissio voi sille tällä alalla annettujen tehtäviensä suorittamiseksi hankkia kaikki tarpeelliset tiedot jäsenvaltioiden hallituksilta ja toimivaltaisilta viranomaisilta sekä yrityksiltä ja yritysten yhteenliittymiltä. Mainitun artiklan 4 kohdan mukaan velvollisuus pyydettyjen tietojen antamiseen on yritysten omistajilla tai heidän edustajillaan sekä oikeushenkilöiden, yhtiöiden tai oikeuskelpoisuutta vailla olevien yhteenliittymien osalta henkilöillä, joilla lain tai sääntöjen mukaan on kelpoisuus edustaa niitä.
- 40 Komission tällaisten pyyntöjen esittämistä koskevan toimivallan osalta on muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuin korosti edellä mainitussa asiassa Orkem vastaan komissio antamansa tuomion 27 kohdassa, että asetuksessa N:o 17 ei anneta kyseisen asetuksen nojalla tutkintatoimen kohteena olevalle yritykselle oikeutta estää tämän toimen toteuttamista ja että kyseessä olevalla yrityksellä on päinvastoin velvollisuus myötävaikuttaa aktiivisesti tutkimuksen suorittamiseen, mikä merkitsee sitä, että sen on annettava komissiolle kaikki tutkimuksen kohdetta koskevat tiedot.
- 41 Yhteisöjen tuomioistuin totesi mainitun tuomion 34 kohdassa sen osalta, sovelletaanko tätä velvollisuutta myös tietojensaantipyyntöihin, jotka koskevat tietoja, joita voidaan käyttää sen osoittamiseen, että kyseisiä tietoja toimittanut yritys on rikkonut kilpailusääntöjä, että komissiolla on oikeus asetuksen N:o 17/11 artiklan 2 ja 5 kohdan tehokkaan vaikutuksen turvaamiseksi velvoittaa kyseinen yritys toimittamaan kaikki tarvittavat tiedot tämän yrityksen tiedossa mahdollisesti olevista seikoista ja yrityksen hallussa olevat kyseisiä asioita koskevat asiakirjat, vaikka kyseisten asiakirjojen perusteella voitaisiin osoittaa kyseisen yrityksen tai jonkin toisen yrityksen rajoittaneen kilpailua.
- 42 Tilanne on sitä vastoin toinen, kun komissio pyrkii saamaan tutkimuksen kohteena olevalta yritykseltä vastauksia, joiden seurauksena tämän yrityksen olisi myönnettävä sellainen kilpailusääntöjen rikkominen, josta komission on hankittava selvitys (ks. em. asia Orkem v. komissio, tuomion 35 kohta).

- 43 Lisäksi on todettava, että yhteisöjen tuomioistuin huomautti edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa *Limburgse Vinyl Maatschappij ym. vastaan komissio* antamansa tuomion 274–276 kohdassa, että edellä mainitussa asiassa *Orkem vastaan komissio* annetun tuomion jälkeen Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö, joka yhteisöjen tuomioistuinten on otettava perusoikeuksien tulkinnassa huomioon, on kehittynyt edelleen. Tältä osin yhteisöjen tuomioistuin kuitenkin totesi, ettei tämä kehitys ollut omiaan asettamaan kyseenalaiseksi mainitussa asiassa *Orkem vastaan komissio* esitettyjä periaatteellisia näkökohtia.
- 44 Tästä oikeuskäytännöstä ei ilmene, että komission tutkintavaltuuksia on rajoitettu tutkimuksen kohteena olevan yrityksen hallussa olevien asiakirjojen toimittamisen osalta. Tästä seuraa, että kyseessä olevan yrityksen on toimitettava komissiolle mainitut tutkimuksen kohteeseen liittyvät asiakirjat, jos komissio tätä pyytää, vaikka komissio voisi käyttää näitä asiakirjoja kilpailusääntöjen rikkomisen toteuttamiseen.
- 45 On myös muistutettava, että valituksenalaisen tuomion 405 kohdassa myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittasi nimenomaisesti edellä mainitussa asiassa *Orkem vastaan komissio* vahvistettuihin periaatteisiin sekä siihen, ettei yhteisöjen tuomioistuin ole muuttanut omaa asiaa koskevaa oikeuskäytäntöään.
- 46 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi kuitenkin perustelujensa myöhemmissä osissa, että komission 31.3.1999 päivätty tietojensaantipyyntö oli omiaan velvoittamaan *SGL Carbonin* tunnustamaan osallisuutensa yhteisön kilpailusääntöjen rikkomiseen.
- 47 Tässä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arvioissa ei kuitenkaan oteta huomioon asetuksen N:o 17/11 artiklan soveltamisalaa, sellaisena kuin yhteisöjen tuomioistuin on sitä tulkinnut, ja näin ollen sillä heikennetään yhteistyön periaatetta, joka sitoo komission tutkimuksen kohteena olevia yrityksiä.

- 48 Kyseisen yhteistyön periaatteen mukaan ei nimittäin ole mahdollista, että yritys ei noudata asiakirjojen toimittamista koskevia pyyntöjä sen vuoksi, että jos se noudattaisi kyseisiä pyyntöjä, se olisi pakotettu todistamaan itseään vastaan.
- 49 Lisäksi vaikka on selvää, kuten julkisasiamies toteaa perustellusti ratkaisuehdotuksensa 67 kohdassa, että puolustautumisoikeuksia on kunnioitettava, kyseessä oleva yritys voi vielä joko hallinnollisen menettelyn aikana tai yhteisöjen tuomioistuimissa käytävissä oikeudenkäyntimenettelyissä väittää, että esitettyjen asiakirjojen merkitys on toinen kuin se, jonka komissio on niille antanut.
- 50 Siten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se katsoi, että yhteistyöstä annetun tiedonannon mukaiset sakkojen alentamisen edellytykset täytyivät.
- 51 Valitusperusteen ensimmäinen osa on näin ollen perusteltu.

Toinen osa: 30.6.1997 päivätty tietojensaantipyyntö

Asianosaisten lausumat

- 52 Komissio väittää, että valituksenalaisen tuomion 412 kohtaan sisältyy useita oikeudellisia virheitä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin nimittäin vahvisti komission näkökannoiksi sellaisia näkökantoja, joita komissio ei ole esittänyt, ja se ei tarkastellut komission huomautuksissaan esittämiä argumentteja, joten perustelut ovat puutteelliset.

- 53 Komissio korostaa, ettei se ole missään vaiheessa väittänyt rajoittaneensa SGL Carbonille myönnettyä sakkojen alennusta yhteistyöstä annetun tiedonannon nojalla sen vuoksi, että kyseinen yritys ei maininnut kaikkia yrityksiä, joille se oli ilmoittanut tulevista tarkastuksista. Komissio ei päinvastoin myöntänyt sakon lisäalennusta, koska se katsoi, että vastaus, jonka SGL Carbon tosiasiallisesti antoi, ei ylittänyt sillä asetuksen N:o 17 11 artiklan nojalla olevaa velvollisuutta tehdä yhteistyötä.
- 54 Komissio väittää, että se ei ylittänyt esittämällään kysymyksellä sillä olevia tutkintavaltuuksia ja että annettu vastaus ei siis ylittänyt asetuksen N:o 17 11 artiklan perusteella pyydettyjä tietoja. Sakkoa ei siis ollut syytä alentaa yhteistyöstä annetun tiedonannon nojalla. Sakon alentamiseen mainitun tiedonannon nojalla ei ollut syytä myöskään siksi, että SGL Carbonin vastaus oli puutteellinen ja harhaanjohtava.
- 55 Komission mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei myöskään ottanut kantaa toissijaiseen argumenttiin, jonka mukaan SGL Carbon ei maininnut 30.6.1997 päivättyyn tietojensaantipyynnöön antamassaan vastauksessa kaikista tärkeimpiä tekijöitä, jotka johtivat sakon määrän korottamiseen raskauttavien asianhaarojen vuoksi. Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi itsekin, vain tosiasiallinen myötävaikuttaminen komission tutkimukseen saattoi johtaa sakon alentamiseen.
- 56 Komissio toteaa myös, että sakon alentaminen ”anteeksiannettavan myötävaikutuksen laiminlyönnin” perusteella olisi, jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli harkinnut sellaista, joka tapauksessa ristiriidassa asetuksen N:o 17 15 artiklan ja yhteistyöstä annetun tiedonannon kanssa. Näiden säännösten soveltamista ohjaavien periaatteiden mukaan sakon alentaminen on nimittäin perusteltua ainoastaan, jos komissio on voinut yrityksen menettelyn avulla todeta rikkomisen helpommin ja mahdollisesti saanut sen loppumaan.

- 57 Komissio väittää, että jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että SGL Carbonin tosiasiallisesti antaman vastauksen eli sen, että SGL Carbon varoitti erästä yritystä tulevista tarkastuksista, olisi pitänyt johtaa sakon alentamiseen, se rikkoi asetuksen N:o 17/15 artiklaa yhdessä 11 artiklan kanssa sekä yhteistyöstä annettua tiedonantoa. Komissiolla ei nimittäin ole velvollisuutta myöntää sakon alennusta pelkästään sen johdosta, että yritys on myöntynyt tietojensaantipyynnöön, jos kyseinen tietojensaantipyynnö on yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä asetettujen rajoitusten mukainen. Tässä tapauksessa näin on, koska 30.6.1997 päivätyn pyynnön tarkoituksena oli tietojen saaminen tosiseikoista, eikä se johtanut siihen, että SGL Carbonin olisi pitänyt tunnustaa kilpailusääntöjen rikkominen.
- 58 Komissio myöntää, että toisen yrityksen varoittamisessa ei ollut kyse EY 81 artiklan rikkomisesta, ja huomauttaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi itsekin, ettei näissä varoituksissa ollut kyse kyseisen määräyksen rikkomisesta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi kuitenkin, että kyseessä olevat tiedot olivat omiaan ankaroittamaan seuraamusta, jonka komissio aikoi määrätä SGL Carbonille. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli tästä valituksenalaisen tuomion 412 kohdassa, ettei kyseisen yrityksen tarvinnut ilmoittaa komissiolle, että se oli varoittanut muita yrityksiä tulevista tarkastuksista. Näin menetellessään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuitenkin jätti noudattamatta asiaa koskevaa oikeuskäytäntöä.
- 59 Komission mukaan ratkaiseva kysymys on se, johtaako pyydetty vastaus itsessään päätelmään kilpailusääntöjen rikkomisen olemassaolosta niin, että yritys altistaa itsensä seuraamukselle pelkästään tämän vastauksen antamisella. Toisen taloudellisen toimijan varoittaminen tulevista tarkastuksista ei kuitenkaan sinänsä altista yritystä rikkomista koskeville moitteille tai seuraamuksille. Se seikka, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toi esiin, että komissio piti tätä varoittamista raskauttavana tekijänä, ei vaikuta tähän. Komission oli tämän päätelmän tehdäkseen pitänyt ensin hankkia selvitys kilpailusääntöjen rikkomisesta, eikä varoittamista koskeva tieto voi korvata tätä selvitystä.

- 60 Komissio väittää lisäksi, että se seikka, että se otti huomioon raskauttavan asianhaaran, ei kuulu luonteeltaan kilpailusääntöjen rikkomisen muodostavien tosiseikkojen toteamiseen, vaan komissiolla sakon määrän määrittämisen osalta olevan harkintavallan käyttämiseen. Myöskään sillä, että annetuilla tiedoilla voitiin edistää rikkomista koskevan selvityksen hankkimista, ei ole asian kannalta merkitystä.
- 61 Komissio päätelee, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se katsoi, että SGL Carbonin vastauksen, jonka mukaan se oli varoittanut toista yritystä tulevista tarkastuksista, olisi pitänyt johtaa sakon alentamiseen. Tämä tulkinta on ristiriidassa asetuksen N:o 17/15 artiklan, yhdessä sen 11 artiklan, sekä yhteistyöstä annetun tiedonannon kanssa. Lisäksi valituksenalainen tuomio on tältä osin, kuten myös jo olemassa olevien asiakirjojen toimittamista koskevilta osin, ristiriitainen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin nimittäin nojautui yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön ja muistutti valituksenalaisen tuomion 402–406 kohdassa asian kannalta merkityksellisistä kriteereistä, mutta se ei soveltanut niitä.
- 62 SGL Carbon katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 412 kohdassa perustellusti, ettei komission 30.6.1997 päivätty tietojensaantipyynnö ollu oikeutettu. SGL Carbon nimittäin myönsi oma-aloitteisesti, että se oli varoittanut tiettyjä yrityksiä tulevista tarkastuksista, ja komission olisi pitänyt huomioida tämä tunnustaminen yhteistyötä arvioidessaan.
- 63 Kyseinen yritys väittää, että komission perustelut on jätettävä tutkimatta siltä osin kuin komissio tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin eivät ole todenneet, että asiakirjojen hävittämisestä olisi sovittu. Komissio ei voi esittää valituksessa uusia tosiseikkoja.
- 64 SGL Carbon väittää, että mainitulla tietojensaantipyynnöllä ei ollut oikeudellista perustaa, koska toisten yritysten varoittaminen ei ole EY 81 artiklassa kiellettyä kilpailunvastaista käyttäytymistä. Komissiolla ei nimittäin ole asetuksen N:o

17 11 artiklassa sille myönnettyjen oikeuksien perusteella valtuuksia esittää kysymyksiä tosiseikoista, joita kyseinen määräys ei koske. Vaikka oletettaisiin, että nämä varoitukset saattoivat muodostaa raskauttavan asianhaaran, niiden myöntäminen on kuitenkin luokiteltava yhteistyöksi.

- 65 SGL Carbon katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi joka tapauksessa perustellusti, että SGL Carbonilla ei ollut velvollisuutta paljastaa komissiolle, että se oli varoittanut muita yrityksiä tulevista tarkastuksista.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 66 Aluksi on muistutettava, että komissio oli pyytänyt 30.6.1997 päivätyssä tietojensaantipyynnössään, että SGL Carbon ilmoittaa sille muun muassa niiden grafiittiteollisuuden yritysten nimet, joita SGL Carbon oli varoittanut mahdollisuudesta joutua komission tutkimukseen liittyvien toimenpiteiden kohteeksi.
- 67 On huomattava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 412 kohdassa, ettei kyseisen yrityksen tarvinnut ilmoittaa tämän pyynnön johdosta komissiolle, että se oli varoittanut muita yrityksiä, eikä komissio olisi voinut velvoittaa SGL Carbonia vastaamaan tähän pyyntöön. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli valituksenalaisen tuomion samassa kohdassa, että komissio oli arvioinut SGL Carbonin käyttäytymistä väärin, kun se arvosteli tätä puutteellisen vastauksen antamisesta.
- 68 Sen arvioimiseksi, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kyseinen päättely perusteltu, on muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuimen viimeaikaisesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että sakon alentaminen yhteistyöstä annetun tiedonannon nojalla on perusteltu ainoastaan, kun toimitettujen tietojen ja kyseessä olevan

yrityksen käyttäytymisen yleisemminkin voidaan katsoa osoittavan yrityksen todellista yhteistyöhenkeä (ks. yhdistetyt asiat C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, Dansk Rørindustri ym. v. komissio, tuomio 28.6.2005, Kok. 2005, s. I-5425, 388–403 kohta, erityisesti 395 kohta).

- 69 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 78 kohdassa, vaikka SGL Carbonilla ei ollut velvollisuutta vastata komission esittämään kysymykseen, se kuitenkin vastasi siihen puutteellisesti ja harhaanjohtavasti. Tällaisen käyttäytymisen ei näin ollen voida katsoa ilmentävän edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Dansk Rørindustri ym. vastaan komissio tarkoitettua yhteistyöhenkeä.
- 70 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki siis oikeudellisen virheen, kun se katsoi, että SGL Carbon täytti käyttäytymisensä johdosta yhteistyöstä annetun tiedonannon mukaiset sakon mahdollista alentamista koskevat edellytykset. Valituksenalaisen tuomion 412 kohdassa on näin ollen myös oikeudellinen virhe. Tästä seuraa, että valitusperusteen toinen osa on perusteltu.

Valituksenalaisen tuomion kumoamisen seuraukset

- 71 Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 61 artiklan mukaisesti silloin, kun muutoksenhaku todetaan aiheelliseksi, yhteisöjen tuomioistuin kumoaa yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisun. Se voi joko itse ratkaista asian lopullisesti, jos asia on ratkaisukelpoinen, tai palauttaa asian yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaistavaksi.
- 72 Yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että esillä olevassa asiassa edellytykset ratkaista asia lopullisesti täyttyvät.

- 73 On muistutettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin myönsi SGL Carbonille 10 prosentin ylimääräisen sakonalennuksen yhteistyöstä annetun tiedonannon D kohdan 2 alakohdan nojalla, mutta se vähensi myöhemmin alennusta 8 prosenttiin mainitun yrityksen käyttäytymisen johdosta. Tällä 8 prosentin alennuksella oli tarkoitus hyvittää vastaukset, jotka SGL Carbon antoi komission kysymykseen, jonka katsottiin ylittäneen komission toimivallan, ja jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin luokitteli käyttäytymiseksi, joka kuuluu yhteistyöstä annetun tiedonannon soveltamisalaan.
- 74 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 69 ja 82 kohdassa, komission kysymyksistä vain pieni osa eli se osa, joka liittyi SGL Carbonin ja muiden yritysten kokousten kohteeseen ja lopputulokseen, ylitti sen, mihin se olisi voinut vaatia kyseiseltä yritykseltä vastausta.
- 75 Yhteisöjen tuomioistuin huomauttaa, että tämä osa vastaa viidesosaa komission pyytämistä tiedoista.
- 76 Näin ollen yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että komission myöntämään 30 prosentin alennukseen on perusteltua lisätä yhteensä 4 prosenttiyksikön suuruinen alennus.
- 77 Sakon määräksi on siis vahvistettava 75,7 miljoonaa euroa.

Oikeudenkäyntikulut

78 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan silloin, kun valitus on perusteltu ja yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee itse riidan lopullisesti, se päättää oikeudenkäyntikuluista. Saman työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan, jota sovelletaan sen 118 artiklan nojalla valituksen käsittelyyn, asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut, että SGL Carbon veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, ja koska se on keskeisiltä osin hävinnyt asian muutoksenhakuvaiheessa, se on veloitettava korvaamaan yhteisöjen tuomioistuimessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhdisteityissä asioissa T-236/01, T-239/01, T-244/01–T-246/01, T-251/01 ja T-252/01, Tokai Carbon ym. vastaan komissio, 29.4.2004 antaman tuomion tuomiolauselman 2 kohdan ensimmäinen luettelukohta kumotaan.
- 2) SGL Carbon AG -yhtiölle EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan soveltamisesta – asia COMP/E-1/36.490 – Grafiittielektrodit 18 päivänä heinäkuuta 2001 tehdyn komission päätöksen 2002/271/EY 3 artiklassa määrätyn sakon määräksi vahvistetaan 75,7 miljoonaa euroa.
- 3) SGL Carbon AG veloitetaan korvaamaan tässä oikeusasteessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

Allekirjoitukset